

צמחים לצדי דרכים

כתבו וצילמו:

סימה קגן

מינהל המחקר החקלאי

ישראל גלון

שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

פבלו צ'ורקסקי

קק"ל

צמחים לצדי דרכים

מבוא

הצמחים המוזכרים בחוברת זו מומלצים לנטיעה בצדי דרכים, כגיזול אקסטנסיבי, כלומר ללא תוספת השקיה, כאשר הממוצע הרב-שנתי של המשקעים באזור הוא 350 מ"מ לפחות. עם זאת, במהלך 3-4 השנים הראשונות לנטיעה יש להשקות עד להתבססות הצמחים ולטפל בשטח למניעת עשבים.

למותר לציין כי בית הגידול בצדי דרכים, לאורך כבישי הארץ, הוא בית גידול קשה ומסוכן: ראשית, הוא מאופיין בתנאי קרקע בעייתיים, כיוון שכתוצאה מסלילת הכבישים, האדמה שהייתה בעומק, נשפכת על פני השטח בעבודת הטרקטור, והיא זו שהופכת לבית גידולם של הצמחים. אדמה זו מכילה מלחים בכמות גדולה, הרעילים ומזיקים לצמחים. יתר על כן, מכלי הרכב הנעים בכבישים נפלטים גזים רעילים, וזיהום אוויר זה רעיל אף לצמחים. בית הגידול בצדי הדרכים הוא יובשני, הכולל כשמונה חודשי יובש בשנה.

בנוסף, יש להתמודד לעתים גם עם בעלי חיים, בדרך כלל עדרי צאן ובקר, הפורצים את הגדרות וניזונים מהצמחים השתולים לצד הדרך, אף עד גובה פני הקרקע.

רשימת המינים בחוברת זו מתבססת בעיקרה על עבודה שביצעו הכותבים לפני כשני עשורים, החל משנת 1997, בכביש 40 בקטע ביל"ו-רמלה. העבודה מומנה על ידי מע"צ (מחלקת העבודות הציבוריות), ובשם החדש נתיבי ישראל (החברה הלאומית לתשתיות תחבורה). שתילת הצמחים, אחזקתם והטיפול נעשו באחריות מע"צ, בפיקוחו של צבי פרידמן. חלק מצמחי האם – מקורם במכון וולקני, והכנת השתילים לנטיעות נעשתה במשתלת קק"ל בגילת, באחריות פבלו צ'רקסקי.

החל מינואר 1997 ועד נובמבר 1998 נשתלו 8 חלקות ניסוי לאורך כביש 40 בקטע ביל"ו-סתריה-ישרש. חלקת הניסוי הראשונה נשתלה בקטע שבין מושב סתריה לקיבוץ נען, על מדרון מזרחי. השתילה נעשתה באמצע החורף (ינואר 1997) ונשתלו 30 מינים שונים של צמחי נוי, כ-30 צמחים מכל מין. במהלך הקיץ של השנה הראשונה לשתילה, ניתנו בחלקה זו חמש השקיות עזר, באמצעות מכלית מים, הנעה לאט לצד הכביש, ובעזרת צינור ארוך הושקתה כל גומת שתיל. יש לציין כי לעתים קרה שנפרצה הגומה, המים זרמו במדרון, והצמח לא זכה להשקיה כלל.

במשך הזמן התבססו הצמחים וכיסו את שטח המדרון, ובכך תרמו למניעת סחף ולדיכוי נביטת עשבי בר. זמן מה לאחר מכן ניטעו חלקות ניסוי נוספות במדרון המערבי של שולי קטע הכביש שבין מושב סתריה למושב ישרש. בנטיעות אלו סיפקה חברת החשמל את המים, ומערכת טפטפות הונחה לאורך 3 ק"מ. צמחים מעשרות מינים שונים נשתלו במגוון מועדים. במטרה לבסס את הצמחים, ניתנה השקיה סדירה במשך שנתיים, ובשנה השלישית משתילתם ניתנו 2 השקיות בקיץ בלבד.

בשנת 2000 ניטעו מינים נוספים במדרון המערבי של שולי קטע הכביש שבין סתריה לנען ולמחנה ביל"ו. צמחים אלו קיבלו במשך שנתיים 5 השקיות עזר בכל קיץ באמצעות מכלית מים.

תצפיות בנושאי שרידות הצמחים, חיוניות, קצב צימוח, כיסוי ופריחה נערכו ע"י מחברי החוברת במהלך השנים. אחת מהתוצאות הבולטות של הניסוי לבחינת צמחים לצדי דרכים הוא איקליפטוס טורלי. אף שמוצאו מהאזורים הטרופיים של צפון-מזרח אוסטרליה, מסתפק איקליפטוס זה בגשמי החורף בארץ ומצטיין בקצב צימוח מהיר. כעבור 3 שנים מהשתילה הגיע הצמח לגובה של 4 מטרים. העלים של מין זה גדולים, צבעם ירוק בהיר, הלבלב בצבע אדום ובמרקם קטיפתי, ובמופעו נראה העץ כפיקוס ולא כאיקליפטוס.

מין נוסף של איקליפטוס שנשתל בניסוי ונמצא מצטיין, הוא איקליפטוס "כדורי-קקל" - שיח הגדל באופן טבעי לצורת כדור בגובה וברוחב של 4 מטרים, ויתכן שהוא מכלוא בין-מיני.

לסיכום, כל הצמחים המומלצים בחוברת זו, מתאימים לגידול בצדי דרכים ולייצוב קרקע ללא תוספת השקיה, לאחר 2-4 שנות התבססות ובתנאי מינימום של 350 מ"מ גשם ממוצע רב-שנתי. חלק מהצמחים מהירי צימוח ומתאימים לכיסוי שטח, ואילו חלקם איטיים יותר ונדרשת בגידולם הדברת עשבייה רב-שנתית באמצעות ריסוס בחומרים סיסטמיים, או מניעת עשבייה באמצעות שימוש במונעי נביטה. אנו קוראים לציבור הגננים והמתכננים לעשות שימוש בצמחים אלה, וליהנות מצמחים חסכני מים באחזקה נמוכה.

בית הגידול בצדי דרכים הוא הטרופי ומשתנה לאורך תוואי הדרך. בית הגידול בצד תעלת ניקוז (אף אם היא מחופה בבטון), אינו דומה לבית הגידול על מדרון, ושונה מבית גידול ברצועה שלא בוצעו בה עבודות עפר למעט יישור.

בית גידול שבו הוספה שכבת חיפוי בגמר הכנת הסוללות/המדרונות של תוואי הכביש/המסילה, שונה מבית גידול בו החפירה מותרת שכבת קרקע קשה, שהוסרה ממנה השכבה העליונה העשירה בחומר אורגני.

מרווחי השתילה כפי שהומלצו בחוברת, אמורים לאפשר סגירת שטח תוך שנתיים-שלוש ומצד שני לא צפופים מדי למניעת תחרות וניווץ הצמחים.

בית הגידול של צדי דרכים מתבסס על מינימום ממוצע רב-שנתי של 350 מ"מ בשנה, ועדין יש צורך לבחון בכל בית גידול כמה ממי הגשמים אכן חוזרים לקרקע של מדרונות, סוללות או חפירה.

כותבי החוברת מודעים לבית הגידול ההטרופי, וידוע שיש מיני צמחים נוספים שיתאימו לנטיעה בצדי דרכים ולייצוב קרקע.

בחרנו לכתוב ולהמליץ על המינים שנבחנו בכביש ביל"ו-רמלה, והיו במעקב ותיעדוד במשך 20 שנה, ועוד מספר מינים הידועים כמצליחים בתנאים דומים.

למשתמשים בחוברת זו, אדריכלי נוף, הנדסאי נוף, גננים, אנו ממליצים לטעת צמחים אלו בכל פרויקט ולבחון מינים וזנים אחרים שלא מוזכרים, בכמות של 3-5% מסך כמות השתילים לנטיעה.

נשמח לקבל הערות, אותן נבחן לקראת המהדורה הבאה.

כתיבה וצילומים:

סימה קגן, מינהל המחקר החקלאי

ישראל גלון, ש"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

פבלו צ'רקסקי, קק"ל

עריכה לשונית: עדי סלוניקין, אילון כלב

עיצוב גרפי: כרמית רוזנבלום, דואט עיצוב | דפוס: דואט עיצוב הפקות דפוס | תשע"ח 2017

Rhus crenata • אוג חרוק

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: דרום-אפריקה.

גובה: 5 מטרים; **רוחב:** 5 מטרים; **מרווח שתילה:** 3 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זכרית זעירה צהובה, ולא משמעותית. לא מייצר פרות ואין סכנת התפשטות בזרעים.

תיאור כללי נוסף: שיח ענק וצפוף, מתפשט ע"י צימוח ענפי צד הזוחלים לצדדים למרחקים, משתרשים במפרקים ומתרוממים לגובה. יוצר מסה צמחית ירוקה וצפופה, המכסה צמחים שכנים או עשבים שוטים. העלים קטנים יחסית וצבעם ירוק כהה.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, כולל קו שני מחוף הים.

הערות: מין ותיק ונפוץ בגינון.

מינים נוספים: בכביש ביל"ו-רמלה נשתלו לכחינה מיני אוג נוספים: *Rhus incisa*, *Rhus pallens*, *Rhus undulate*. כולם הצליחו, אך הם אינם שונים מהותית במופעם מהמינים המתוארים בהמשך ולכן החלטנו לצמצם את הרשימה.

Rhus 'Gilat' • אוג 'גילת'

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מכלוא גנני בין אוג לפטודיקטיה (*R. leptodictya*) ואוג חרוק (*R. crenata*), מוצא שני ההורים בדרא"פ. המכלוא התגלה בשנת 1994 במסגרת נטיעות שלנו בחלקת ניסיון בכניסה הדרומית לקריית-גת.

גובה: 5 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 3 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זכרית זעירה צהובה, ולא משמעותית. לא מייצר פרות.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בעל אופי צימוח זקוף וענפי צד בצימוח קשתי. אין ענפים זוחלים על הקרקע. העלים מנוצים בעלי 3 עלעלים תלתניים, גדולים יותר מעלי אוג חרוק וצבעם ירוק בהיר, רענן. **התאמה לאזורי הארץ:** כל הארץ.

הערות: מכלוא זה הוא צמח זכרי שאינו מייצר פרות ולא יכול להתפשט בזרעים. הריבוי ווגטיבי בלבד.

Rhus pendulina • אוג פנדולינה

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: דרום-אפריקה.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 4 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זעירה צהובה לא משמעותית.

תיאור כללי נוסף: עץ קטן רב-גזעים או שיח גדול, קוצני, בעל צימוח זקוף וענפים צדדיים שמוטים מטה. העלים בגודל בינוני ובצבע ירוק בהיר ורענן.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: מחייב גיזום להרמת נוף כעץ קטן.

Rhus glauca • אוג מכחיל

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: דרום-אפריקה.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זעירה צהובה, ולא משמעותית.

תיאור כללי נוסף: שיח זקוף בעל עלווה בצבע ירוק-כחלחל, פחות אגרסיבי בצימוח לעומת אוג חרוק. בנוסף לצימוח הזקוף, מתרחב ומכסה שטח, מדכא עשבייה.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל קו שני מחוץ הים.

איקלאה דמויית-ספווטה • *Euclea pseudebenus*

שם עממי: Ebony Tree, Wild Ebony, Cape Ebony.

משפחה: אפרסמוניים Ebenaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: אנגולה, נמיביה ודרום-אפריקה.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 5 מטרים; **מרווח שתילה:** 4 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: ירוק-צהבהב; פרחים קטנים, כמעט שאינם נראים.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול או עץ קטן בעל צמרת נוף מעוגלת, צרה ובעלת אופי בכותי; העלים

מוארכים וצרים בצבע ירוק-כחלחל; לשתיל הצעיר נטייה לפתח מבסיסו ענפי שלד אחדים; מערכת

השורשים אינה תוקפנית; עמיד לזיהום אוויר, מאריך שנים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: אפשר לגזום להרמת נוף לעיצוב כעץ על גזע בודד או מספר גזעים.

אוג פשוט • *Rhus ovata*

שם עממי: Sugar Bush.

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: קליפורניה עד אריזונה.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 3 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה וצבע: בחורף מופיעים פקעי פריחה בצבע וורוד על שיבולים צפופות. הפקעים נפתחים

באביב לפרחים בצבע לבן וורוד. פקעי הפריחה בולטים על רקע העלווה הירוקה-כהה ובהמשך בולטת

גם הפריחה למרות שהפרחים זעירים. צמח מאוד אטרקטיבי לדבורים.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול וצפוף, בעל עלים גלדניים, מעוגלים, דמויי ביצה בצבע ירוק-כהה. מופע

שונה ואטרקטיבי לעומת מיני האוג הדרום-אפריקאיים. בעל מופע ים-תיכוני.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

איקליפטוס מסמרי 'כדורי-קקל' *Eucalyptus gomphocephala* 'Kaduri-Kkl'

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מערב אוסטרליה; סלקציה גננית שהתגלתה בישראל.

גובה: 3-4 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

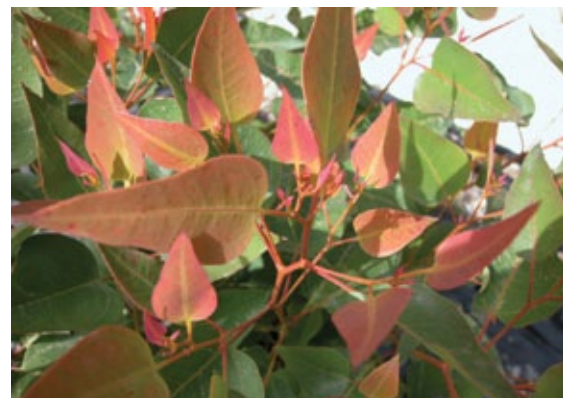
מועד פריחה: לא פורח.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בצורת כדור; העלים ירוקים ורעננים; הלבלוּב אדמדם ובוֹלט;

הענפים הסמוכים לקרקע נוטים להשתרש.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: אפשר לגזום להגבלת ממדים.

איקלאה אשכולית • *Euclea racemosa*

משפחה: אפרסמוניים Ebenaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: בחופי האוקיינוס ההודי, ממצרים עד דרום-אפריקה, עומאן ותימן.

גובה: 2 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 1 מטר.

קצב צימוח: איטי.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: לבן; פרחים קטנים בעלי ריח מתקתק.

תיאור כללי נוסף: שיח צפוף המזכיר הדס מצוי; עלים צפופים לאורך הגבעול, גלדניים, בצבע ירוק-כהה. הצימוח צפוף מאוד ואינו מאפשר צמיחת עשבייה מתחתיו.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

Pistacia lentiscus • אלת המסטיק

שם עממי: Mastic tree.

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: אגן הים-התיכון, צמח בר בארץ.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: איטי.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: הפרחים ללא חשיבות גנטית, דו-ביתי, לצמחי הנקבה פרי אדום-שחור קישוטי.

תיאור כללי נוסף: צמח כיסוי בעל עלווה כהה גלדנית וצפופה; למניעת סחף ולייצוב מדרונות; עמיד

לרסס קו ראשון מהים; גדל במגוון קרקעות.

התאמה לאזורי הארץ: כל אזורי הארץ.

הערות: ותיק ונפוץ בשימוש גנני, ניתן לעצב כעץ קטן על גזע בודד או מספר גזעים.

Eucalyptus grossa • איקליפטוס מעובה (גרוסה)

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: דרום-מערב אוסטרליה

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: סוף החורף והאביב.

צבע פריחה: צהוב.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול, בעל עלים גדולים, גלדניים בצבע ירוק-עז ומבריקים;

הפריחה צופנית ומושכת דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

**בקריס הכדורים 'פיג'ן פוינט'
Baccharis pilularis 'Pigeon Point'**

משפחה: מורכבים Compositae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: קליפורניה.

גובה: חצי מטר עד מטר; **רוחב:** 4 מטרים;

מרווח שתילה: 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זכרית בצבע קרם-ירוק, לא משמעותית.

תיאור כללי נוסף: עלים קטנים ועגולים מבריקים; גדל בצורת כריות ירוקות רעננות. צמח כיסוי משתרע, מתפשט לרוחב ומשתרש במפרקים. לכיסוי שטחים, לשתילה במדרונות, באיי תנועה, בכניסות ליישובים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין באזור ההר, התאמה מלאה לשתילה בקו ראשון מהים.

הערות: סלקציה זכרית שאינה מייצרת פרות וזרעים. רגיש לעודפי השקיה.

בוגנווילאה נאה • Bougainvillea spectabilis

משפחה: לילניים Nyctaginaceae.

מופע: נשיר-מותנה.

מוצא: ברזיל.

גובה: 5-7 מטרים; **רוחב:** 7 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: אביב, קיץ וסתיו.

צבע פריחה: פרחים קטנים, העטופים בחפים צבעוניים וכולטים בצבעי ורוד, סגול, לבן וכתום.

תיאור כללי נוסף: מטפס שיחי מעוצה וגדול, בעל שרביטים ארוכים, קוצני.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ; רגיש לקרה באזור ההר הגבוה.

הערות: ותיק בארץ.

גרווילאה זיתית • *Grevillea olivacea*

שם עממי: Olive grevillea.

משפחה: פרוטאיים Proteaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: סוף החורף ואביב מוקדם.

צבע פריחה: תפרחת מיוחדת בצבע כתום חיוור; קיים זן בעל פרח אדום.

תיאור כללי נוסף: עלים דמויי-זית; שיח גדול וצפוף, הדומה לזית; פריחה

מיוחדת בסוף החורף, צופנית ומושכת דבורים; צמח חסון.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

בקריס 'סטארן' • *Baccharis 'Starn'*

שם נוסף: בקריס 'תומפסון'.

משפחה: מורכבים Compositae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מכלוא גנני.

גובה: 2 מטרים; **רוחב:** 5 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה זכרית בצבע קרם, לא משמעותית.

תיאור כללי נוסף: צמח כיסוי הגדל בצורת כרית צפופה. עלים דקים, כמעט מחטניים, בצבע ירוק רענן.

משתרע, מתפשט לרוחב ומשתרש במפרקים. לכיסוי שטחים, לשתילה במדרונות. התאמה מלאה

לשתילה בקו ראשון מהים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין באזור ההר.

הערות: בקריס 'סטארן' הוא מכלוא גנני בין שני מינים: בקריס הכדורים (*Baccharis pilularis*) ובקריס

מכבדי (*Baccharis sarothroides*), והוא נעשה באוניברסיטת אריזונה. סלקציה זכרית שאינה מייצרת

פירות וזרעים. רגיש לעודפי השקיה.

Grevillea brachystachya • גרווילאה קצרת-שיכולת

משפחה: פרוטאיים Proteaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 2 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: סוף החורף והאביב.

צבע פריחה: תפרחת מיוחדת בצבע קרם-ורוד.

תיאור כללי נוסף: שיח בעל עלווה מנוצה בצבע ירוק-אפור, פריחה ממושכת, צופנית ומושכת דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

Grevillea obtusifolia • גרווילאה קהת-עלים

שם נרדף: Grevillea thelemanniana ssp. obtusifolia.

משפחה: פרוטאיים Proteaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 1.5 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: סוף החורף והאביב.

צבע פריחה: תפרחת מיוחדת בצבע אדום עד אדום-ורוד.

תיאור כללי נוסף: עלים גזורים בצבע ירוק-כהה, שיח צפוף במבנה כדורי, פריחה צופנית ומושכת דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

Dodonaea 'Dana' • 'דנה'

משפחה: סבונניים Sapindaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מכלוא גנני, זן רשום של סימה קגן.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: בסתיו.

צבע פריחה: פרחים זעירים בצבע קרם לא בולטים, באביב חונטים פרות קרומיים בולטים בצבע אדום-יין.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול וחסון בעל עלים בצבע ירוק בקיץ, המקבלים בחורף גוון אדמדם-בורדו. **התאמה לאזורי הארץ:** כל הארץ, מצטיין בהר הגבוה ובמדבר.

הערות: מתבסס תוך שנה, ואז ניתן להפסיק להשקות. מומלץ לגזום לחצי מטר גובה בשנה הראשונה כדי למנוע התהפכות שיחים ברוחות החורף. המין דודוניה דביקה לא מומלצת עקב נטייתו לייצר ספוח.

Grevillea thelemanniana 'Ray' • 'ריי'

משפחה: פרוטאיים Proteaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 1.5-2 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: מהסתיו במהלך החורף ועד האביב.

צבע פריחה: פרחים בולטים בצבע אדום.

תיאור כללי נוסף: עלים גזורים בצבע ירוק-כהה; שיח צפוף במבנה כדורי;

פריחה ממושכת, צופנית ומושכת דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הטרומלס קטלבי • *Heteromeles arbutifolia*

משפחה: ורדיים Rosaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: קליפורניה ובאחה קליפורניה.

גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: לבן; בהמשך אשכולות פרי דמוי-ענבה בצבע אדום, הנשאר קישוטי על השיח כל החורף.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול או עץ קטן בעל צימוח צפוף; עלים משוננים גלדניים דמויי קטלב בצבע

ירוק-כהה; פריחה צופנית המושכת דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין בהר.

הערות: ניתן לעצב כעץ על גזע בודד או מספר גזעים.

דודוניה 'דרור' • *Dodonaea 'Dror'*

משפחה: סבונניים Sapindaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מכלוא גנני, זן רשום של סימה קגן.

גובה: 2 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

פריחה מועד וצבע: אינו פורח.

תיאור כללי נוסף: עלווה קישוטית בצבע ארגמן-בורדו בכל חודשי הסתיו והחורף, וירוקה בקיץ.

העלים גזורים ובעלי אונות. שיח זקוף, בעל צימוח צפוף ומלא עד גובה פני הקרקע, אינו מקריח

בחלקיו הנמוכים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין בהר הגבוה ובמדבר.

זית אירופי 'ליטל אוליי' *Olea europaea* 'Little Ollie'

שם מדעי נוסף: *Olea europaea* 'Montra'.

שם עממי: Little Ollie, Dwarf olive.

משפחה: זיתיים Oleaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אגן הים-התיכון, סלקציה שנעשתה בקליפורניה והובאה לארץ בשנת 1995.

גובה: 2 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים;

מרווח שתילה: 1 מטר.

קצב צימוח: איטי.

פריחה: אינו פורח.

תיאור כללי נוסף: שיח בינוני, רב-גזעים ומסועף, בעל צימוח קומפקטי, ועלים בצבע ירוק-כהה. מתאים לאיי תנועה וכצמח כיסוי. השיח לא פורח ולכן אינו נושא פרות.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: למרות שגדל בארץ כבר מאז שנת 1995, לא נפוץ בגינון. מצד אחד, שמו כשם עץ הזית (זית אירופאי) המוכר לנו והנושא זיתים, אך מן הצד האחר הוא זן מיוחד הגדל לא כעץ אלא כשיח. אמנם יש לו עלווה של זית, אבל הצבע שלה ירוק-כהה והוא איננו מאופיין בצד תחתון אפור כמו בעצי הזית.

הרדוף הנחלים • *Nerium oleander*

שם עממי: Oleander.

משפחה: הרדופיים Apocynaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אגן הים-התיכון, צמח בר בארץ.

גובה: 5 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: אביב. קיץ וסתיו.

צבע פריחה: בשלל צבעים, פרח ריק או מלא.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול, חסון, אמין וצפוף בעל עלים גלדניים. כל חלקי השיח רעילים למאכל אדם או בעלי-חיים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל קו שני מחוף הים.

הערות: ותיק בגינון. מגיב מצוין לגיזום חידוש. קיים זן ננסי בפריחה בצבע קרם-צהבהב שגובהו כמטר.

יסמין גדול-פרחים • *Jasminum mesnyi*

משפחה: זיתיים Oleaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: וייטנאם ודרום סין.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: סוף החורף והאביב.

צבע פריחה: צהוב.

תיאור כללי נוסף: שיח בעל ענפים קשתיים, גמישים ושמוטים כלפי מטה; זוחל ומטפס לכיסוי ולייצוב מדרונות ולמניעת סחף; עלים מנוצים לשלושה עלעלים בצבע ירוק-כהה, הפריחה מרשימה ובולטת, לכל אורך הענפים.
התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, גם בצל חלקי.
הערות: ניתן לחדש בעת הצורך ע"י גיזום.

חרציתן מאפיר • *Chrysantemoides incana*

משפחה: מורכבים Compositae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: דרום-אפריקה.

גובה: 0.5 מטר; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 1 מטר.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: חורף ותחילת אביב.

צבע פריחה: פרחים דמויי-סביון בצבע צהוב.

תיאור כללי נוסף: צמח כיסוי בעל ענפים משתרעים המשתרש במפרקים; העלים אפורים ומכוסים לבד.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ; מתאים לשתילה מקו ראשון בחוף הים.

הערות: ניתן לחידוש מענפים תת-קרקעיים - סטולונים. בתנאי יובש קיצוניים, הענפים העל-קרקעיים מתייבשים ומתים והצמח מתחדש לאחר ירידת הגשמים מהענפים התת-קרקעיים. יש התייבשויות בעודפי השקיה.

לבן-עלה (לויקופילום) • *Leucophyllum* sp

קיימים במשתלות כ-10 מינים וזנים

משפחה: לועניתיים Scrophulariaceae.
מופע: ירוק-עד או נשיר מותנה, תלוי בזן.
מוצא: המדבריות בדרום-מערב ארה"ב, טקסס.
גובה: 2.5 מטרים; **רוחב:** 2.5 מטרים;
מרווח שתילה: 2 מטרים.
קצב צימוח: בינוני.
מועד פריחה: אביב, קיץ וסתיו.
צבע פריחה: ורוד עד סגול; פריחה בגלים.
תיאור כללי נוסף: שיח חסון ואמין, בעל צימוח צפוף, עלים בצבע אפור או ירוק. מושך דבורים מספק להם אבקה. עמיד לקור, לקרינה וליובש.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מתאים לקו שני מחוץ הים.
הערות: אוקלם בארץ בשנת 1990. כל המינים והזנים הם שיחים עמידים ליובש ולטמפרטורות קיצוניות של חום וקור (כמו הטמפרטורות במדבר). חלקם ירוקי-עד והאחרים משירים את העלים בחורף. הם עמידים לטמפרטורות נמוכות עד -10°C . כל המינים והזנים פורחים בקיץ. ניתן לגזום כגדר חיה, דבר הפוגע בפריחה. רגיש לעודפי השקיה. הזן הנפוץ ביותר הוא לויקופילום שיחני 'קומפקטום' והוא בעל צימוח קומפקטי וצפוף והוא ירוק-עד. העלים אפורים, הפרחים שצבעם ורוד מופיעים בקיץ בגלים. בזמן הפריחה מתקבל כדור בצבע ורוד בולט, מופע הנמשך שבוע ימים עד גל הפריחה הבא. לויקופילום 'סאן חוזה' הוא שיח הגדל לגובה של עד 1.5 מטר. עלים קטנים ומעוגלים בצבע ירקרק. הפריחה בצבע לבנדר מהאביב עד החורף. הפריחה היא מתמשכת וגם בגלים ואז כל הצמח מתכסה בפרחים. מופע ירוק-עד נאה בחורף. לא דורש גיזום.

***Leucophyllum zygophyllum* 'Cimarron'** הוא שיח בינוני, עלווה אפורה בצימוח קומפקטי, עלים עגולים דמויי-מטבע, רעופים אחד על השני בצורה קישוטית ויוצאת דופן. פריחה בצבע לבנדר בקיץ ובסתיו, מופע ירוק-עד נאה בחורף. לויקופילום 'הבנלי קלאוד' הוא שיח בינוני, עלים ירוקים וצרים, פריחה סגולה מתמשכת וגם בגלים בקיץ ובסתיו, בזמן פריחה הצמח מתכסה בפרחים ומזהים ביופיו. אופי צימוח זקוף, נשיר בחורף, ענפים שרביטיים בלתי מפוצלים האופייניים לזן.

כילופסיס סרגלי • *Chilopsis linearis*

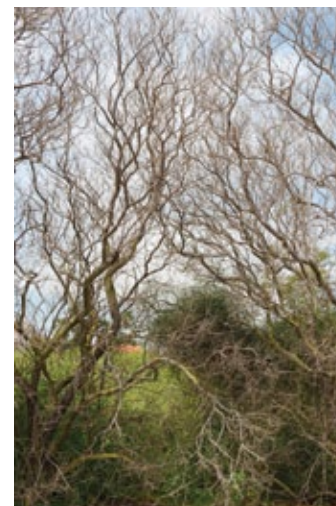
שם עממי: Desert Willow.
משפחה: ביגונוניים Bignoniaceae.
מופע: נשיר.

מוצא: המדבריות בדרום-מערב ארצות-הברית ובצפון-מקסיקו.
גובה: 7 מטרים; רוחב: 7 מטרים; מרווח שתילה: 4 מטרים.
קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: מהאביב עד סוף הסתיו.
צבע הפריחה: פרחים גדולים בצבע ורוד-בהיר או סגול, פריחה מעט ריחנית.
תיאור כללי נוסף: שיח גדול או עץ בעל ענפים שמוטים בצורה בכותית; לפרחים כמות צוף מרובה, והיא מושכת צופיות.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ; מצטיין באזורים החמים ובקרינה חזקה.
הערות: קיימים זנים בריבוי וגטטיבי, כמו: כילופסיס סרגלי 'בורגונדי' *Chilopsis linearis* 'Burgundy', *Chilopsis linearis* 'Bubba', *Chilopsis linearis* 'Art's Seedless'.

מופע חורפי

מיאופורון קטן-עלים 'רחב' *Myoporum parvifolium* 'Broad'

משפחה: לועניתיים Scrophulariaceae.

מופע: ירוק-עד.

מוצא: אוסטרליה.

גובה: 1.5-2 מטרים; **רוחב:** 2.5 מטרים; **מרווח שתילה:** 1.5 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: בקיץ.

צבע פריחה: לבן; פרחים עדינים, הפרחים צופנים ומושכים דבורים.

תיאור כללי נוסף: שיח רחב משתרע, עלווה איזמלנית רעננה. עמיד לקרקעות דלות וגיריות.

מתנוון בעודפי מים. צמח כיסוי לייצוב מדרונות ולמניעת סחף.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: לעיתים רחוקות התייבשות ענפים, מתאושש לאחר גיזום חידוש.

ליסילומת וטסון • *Lysiloma watsonii*

שם קודם נרדף: *Lysiloma thornberi*, *Lysiloma microphylla thornberi*.

שם עממי: Fern of the desert.

משפחה: קטניות Fabaceae.

מופע: נשיר-מותנה.

מוצא: אריזונה.

גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 6 מטרים; **מרווח שתילה:** 4 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: בסוף האביב.

צבע פריחה: הפרחים בצבע קרם וזומים בצורה לפריחת קליאנדרה. (פונפונים, אבל קטנים יותר)

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בעל מספר רב של ענפים היוצאים מבסיס הצמח ותורמים לשיח צמרת

רחבה. העלים מנוצים, עדינים ומזכירים עלי שרך, מה שמעניק לו את שמו העממי ומראה טרופי.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל ההר הגבוה, מצטיין באזורי מדבר.

מללויקה איזמלנית 'ננסי' • *Melaleuca lanceolata* 'Dwarf'

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אוסטרליה, סלקציה גננית.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: לבן; במברשות.

תיאור כללי נוסף: שיח צפוף ומשתרע; עלווה ירוקה-כהה ודקיקה; הפריחה צופנית ומושכת דבורים; השיח נשאר ירוק גם בבסיסו.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, כולל קו שני מחוף הים.

מללויקה איזמלנית • *Melaleuca lanceolata*

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אוסטרליה.

גובה: 5 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: לבן; במברשות.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בעל עלווה צפופה, ירוקה-כהה ודקיקה; הפריחה צופנית ומושכת דבורים; השיח נשאר ירוק גם בבסיסו.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, כולל קו שני מחוף הים.

הערות: מגיב היטב לגיזום חידוש.

מללויקה פנטגונה 'קומפקט' *Melaleuca pentagona* 'Compact'

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה וצבע: באביב, בפרחים כדוריים בצבע רוז-כהה, בחיקי הענפים, בשפע.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בעל צימוח צפוף, לא מקריח בתחתית השיח. העלים קטנים ושטוחים,

צבעם ירוק-כהה. הפריחה צופנית ומושכת זבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל ההר הגבוה. מצטיין בירושלים.

הערות: סלקציה זו מאופיינת בצימוח צפוף, אולם לשים לב שיצמח עד 3 מטר גובה. מגיב היטב

לגיזום חידוש.

מללויקת היגל • *Melaleuca huegelii*

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מערב-אוסטרליה.

גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים;

מרווח שתילה: 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: סוף האביב.

צבע פריחה: לבן; במברשות.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול בעל

עלוה צפופה, ירוקה-כהה ודקיקה,

הפריחה צופנית ומושכת זבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: מומלץ לגזום ולהנמיק את

השיח בשנה הראשונה, כדי למנוע את

התהפכותו ברוחות החורף הראשון.

בהמשך ולאחר התבססותו, סיכויי

ההתהפכות קטנים.

פלפלון דמוי-אלה קלון זכר
Schinus terebinthifolius male selection

משפחה: אלתיים Anacardiaceae.

מופע: ירוק-טע.

מוצא: ברזיל, סלקציה גננית של קלון זכרי שלא מייצר פרות.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 7 מטרים; **מרווח שתילה:** 4 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פרחים קטנים בצבע לבן.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול או עץ קטן רב-גזעים, דו-ביתי. בעל עלים גלדניים, מנוצים, בצבע ירוק-כהה. לעלה ריח אופייני וקל לזיהוי כאשר ממוללים אותו. בצמחי הנקבה נוצר בחורף פרי אדום דמוי-פלפלת במכבדים צפופים הנובטים בקלות והופכים אותו לצמח פולש. רק צמחי הזכר מומלצים לשתילה, ע"י ריבוי וגטטיבי בלבד של קלון זכרי שנבחן, סומן ואינו מייצר פרות.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: צמח חסון, ותיק בארץ.

סופורה אמריקאית • Sophora secundiflora

משפחה: קטניות Fabaceae.

מופע: ירוק-טע.

מוצא: טקסס, ניו-מקסיקו וצפון-מקסיקו.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: איטי.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: סגול; פריחה ריחנית.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול, בעל עלים מורכבים בצבע ירוק-כהה; הפריחה ריחנית מאוד;

הפרי דמוי-בוטן, ובתוכו זרעים אדומים המזכירים חרוזים. הזרעים רעילים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: ותיק בארץ, אפשר לגזום להרמת נוף לעיצוב כעץ.

רזמרין רפואי 'בלו-לגון' *Rosmarinus officinalis* 'Blue Lagoon'

שם עממי: Blue Lagoon Rosemary
משפחה: שפתניים Lamiaceae
מופע: ירוק-עד.
מוצא: אגן הים-התיכון, סלקציה גננית.
גובה: 1.0-1.5 מטרים; **רוחב:** 1 מטר; **מרווח שתילה:** 1-0.5 מטר.
קצב צימוח: בינוני.
מועד פריחה: חורף ואביב.
צבע פריחה: כחול-סגול יפה במיוחד.
תיאור כללי נוסף: שיח מעוצה בבסיסו, בעל צימוח זקוף וענפים זוחלים, עלווה צפופה כמו-מחטנית וארומטית. פריחה צופנית, המשמשת למרעה דבורים.
התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין בהר הגבוה, מתאים לקו שני מחוף הים.
הערות: ותיק בארץ

קומברטון קטן-עלים • *Combretum microphyllum*

משפחה: קומברטיים Combretaceae
מופע: נשיר-מותנה.
מוצא: דרום-אפריקה ומוזמביק.
גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 7 מטרים; **מרווח שתילה:** 3 מטרים.
קצב צימוח: איטי בשנתיים הראשונות, ומהיר בהמשך.
מועד פריחה: באביב.
צבע פריחה: אדום.
תיאור כללי נוסף: שיח מטפס נכרך, חסון, בעל ענפים ארוכים וגמישים; משיר את עליו בסוף החורף, ואז מופיעה הפריחה, כשהצמח ללא עלים, ונראה כמו "הסנה הבוהר"; משמש הן כצמח כיסוי והן כמטפס על עצים; יכול לכסות שרביטן ועשבים רעים אחרים.
התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, למעט ההר הגבוה

שיח-אברהם מצוי • *Vitex agnus-castus*

משפחה: שפתניים Lamiaceae.

מופע: נשיר.

מוצא: אזור הים-התיכון, צמח בר בארץ.

גובה: 3 מטרים; **רוחב:** 2 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: בקיץ.

צבע פריחה: סגול, לכן או ורוד; תפרחות זקופות שיבוליות.

תיאור כללי נוסף: שיח מסועף וגדול או עץ קטן, בעל עלים מאובעעים בצבע ירוק-אפור, מחולק ל-5-7 אונות היוצאות מנקודה אחת. מושך דבורים ומשמש כצמח דבש חשוב.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: בר בארץ, ותיק בגינון. מחייב הרמת נוף לעיצוב כעץ קטן על גזע אחד או מספר גזעים. העלים מפיצים ריח אופייני כשמוללים אותם.

רוזמרין רפואי זוחל • *Rosmarinus officinalis Prostrate*

שם עממי: Creeping rosemary.

משפחה: שפתניים Lamiaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אגן הים-התיכון, סלקציה גננית.

גובה: חצי מטר; **רוחב:** 1 מטר; **מרווח שתילה:** 1 מטר.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: כמעט כל השנה, בעיקר באביב.

צבע פריחה: תכלת.

תיאור כללי נוסף: שיח מעוצה בבסיסו, נמוך, שרוע ומשתפל; בעל עלווה ריחנית ופריחה צופנית, המשמשת למרעה דבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין בהר הגבוה, מתאים לקו שני מחוף הים.

הערות: ותיק בארץ. חסון, אחד הצמחים המצטיינים לצידי דרכים ומסלעות.

תבטיה הרדופית
Thevetia peruviana (*Cascabela thevetiana*)

שם עממי: Yellow oleander.

משפחה: הרדופיים Apocynaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: אמריקה הטרופית.

גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 3 מטרים; **מרווח שתילה:** 3 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: מרבית חודשי השנה.

צבע פריחה: כתום, צהוב או לבן. פרחים גדולים בתפרחות קיצוניות.

תיאור כללי נוסף: שיח גדול או עץ קטן בעל מוהל חלבי, עלים צרים מבריקים, נראה רענן כל השנה. לאחר הפריחה נוצר פרי גדול הדומה לענבה, כמו כדור פינג-פונג ירוק, המשחיר עם הבשלתו. חלקי הצמח רעילים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, פרט להר הגבוה.

הערות: ותיק מאד בארץ ומאריך שנים. אפשר גיזום להרמת נוף לעיצוב כעץ.

שיטה רדולנס 'דזרט קרפט' • *Acacia redolens* 'Desert Carpet'

שם עממי: Prostrate Acacia.

משפחה: קטניות Fabaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: מערב-אוסטרליה, סלקציה גננית.

גובה: 0.5 מטר; **רוחב:** 5 מטרים; **מרווח שתילה:** 2 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: אביב, במשך שבועיים.

צבע פריחה: צהוב; פריחה ריחנית.

תיאור כללי נוסף: צמח כיסוי בעל ענפים שרועים, מעוצה בבסיסו ועשבוני בחלקיו הצעירים. עלים גלדניים בצבע זית, לעלים ריח מתקתק המתעצם לאחר הגשם. מונע עשביה מתחתיו.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ.

הערות: נשתל בהצלחה בקליפורניה לאורך הכבישים לכיסוי מדורות במשך עשרות שנים.

גלדיציה תלת-קוצית • *Gleditsia triacanthos*

שם עממי: Honey Locust.

משפחה: קטניות Fabaceae.

מופע: נשיר.

מוצא: מרכז ודרום אמריקה הצפונית.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 7 מטרים; **מרווח שתילה:** 6 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פרחים קטנים בצבע ירוק-צהבהב, לא בולטים.

תיאור כללי נוסף: הגזע וענפי העץ מכוסים בקוצים בינוניים, אולם לעיתים על גזע העץ מתפתחים קוצים "אכזריים" שעשויים להגיע עד כ-30 ס"מ. קליפת הגזע חלקה בצעירותו וצבעה אפור-חום. עם ההתבגרות, הופכת הקליפה למחורצת ומתקלפת. העלים מנוצים וצבעם ירוק-כחלחל. בסתיו, לפני השלכת, צבע העלים הופך צהוב ואז העץ בולט במופעו. הפריחה צופנית ומושכת דבורים, בהמשך נוצר הפרי, תרמיל דמוי חרמש, שעם הבשלתו מתפתל ומסתלסל בצורה ספירלית, ומקבל צבע חום-בנה. עמיד לטמפרטורות קיצוניות של חום וקור, לרוחות ולזיהום אוויר.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ מצטיין בהר הגבוה.

הערות: קיים זן גלדיציה תלת-קוצית

ללא-קוצים *Gleditsia triacanthos*

var. *inermis* שתכונותיו כמו של מין

הבר, אך ללא קוצים, ומייצר פחות

תרמילי פרי, כלומר מלכלך פחות.

הזן ללא-קוצים מומלץ לנטיעה,

ובארצות-הברית אף טופחו זנים

שלהם יש עלווה קישוטית ואופי

צמרת מיוחד, שריבויים נעשה ע"י

הרכבות.

איקליפטוס (קורימביה) טורלי *Eucalyptus (Corymbia) torelliana*

משפחה: הדסיים Myrtaceae.

מופע: ירוק-עץ.

מוצא: צפון-מזרח אוסטרליה.

גובה: 10 מטרים; **רוחב:** 8 מטרים;

מרווח שתילה: 10 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב, בחודש מאי.

צבע פריחה: בצבע לבן, שופעת.

תיאור כללי נוסף: גזע זקוף וגבוה, צבע הגזע ירוק, מתקלף באביב והוא חלק וקישוטי! כמו-כן, הלבולב

החדש לביד, בגוונים אדמדמים, פריחה מרוכזת ומאד שופעת, צופנית ומושכת דבורים. עלים לא

אופייניים לאיקליפטוס, הם רחבים וצבע ירוק בהיר.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל ההר הגבוה.

הערות: גדל בהצלחה בגינון בכל אזורי הארץ.

צרצידיון פרחוני • *Cercidium floridum*

שם עממי: Palo verde.

משפחה: קטניות Fabaceae.

מופע: נשיר.

מוצא: קליפורניה הדרומית, מדבריות סונורה ומואב, אריזונה וצפון-מערב מקסיקו.

גובה: 4 מטרים; **רוחב:** 5 מטרים; **מרווח שתילה:** 10 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פריחה שופעת בצהוב.

תיאור כללי נוסף: בעל גזע ירוק בולט, צמרת מעוגלת, עלים קטנים, מנוצים פעמיים וצבעם ירוק-כחלחל. מתכסה בפריחה עוד לפני הלבוב, הפרחים צופניים ומושכים זבורים.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין בבתי גידול יבשים כמו הנגב ועמק בית-שאן. עמיד לתנאי המדבר וגם לטמפרטורות עד -7°C .

הערות: מתאים ליצירת מוקדי צבע בזמן הפריחה.

טבבויה איפה • *Tabebuia impetiginosa* (*Handroanthus impetiginosus*)

שם עממי: Pink ipe, Pink trumpet tree.

משפחה: ביגונויים Bignoniaceae.

מופע: נשיר מותנה.

מוצא: פרגוואי וארגנטינה.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 6 מטרים; **מרווח שתילה:** 5 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: באשכולות גדולים בצבע ורוד, הפרח דמוי משפך, בלוע המשפך כתם בצבע צהוב.

תיאור כללי נוסף: עץ בעל גזע יחיד, צמרת נוף מעוגלת, משיר את עליו לפני הפריחה ואז העץ מתכסה בפריחה ורודה בולטת.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ כולל ההר הגבוה.

קיימים שתי סלקציות מומלצות שבוררו ע"י סימה קגן: 'סנטה ברברה' המאופיין בצימוח קומפקטי ופרחים גדולים בצבע ורוד; זן 'סתריה' בעל פריחה בצבע סגול-כהה אשר פורח בסוף החורף. ריבוי זנים אלו נעשה ע"י הרכבה בלבד.

קומברטון מאדים • *Combretum erythrophyllum*

שם עממי: River bush-willow.

משפחה: קומברטיים Combretaceae.

מופע: נשיר.

מוצא: צפון-מזרח אפריקה הדרומית.

גובה: 4-8 מטרים; **רוחב:** 5 מטרים;

מרווח שתילה: 4 מטרים.

קצב צימוח: מהיר.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פרחים קטנים בצבע קרם עד צהוב-בהיר.

תיאור כללי נוסף: עצים הגדלים באופן טבעי על מספר גזעים, הגזע חלק בצבע חום-בהיר, בבגרותו מתקלף וחושף כתמים אפורים המעניקים לגזע מופע מנומר. לאחר הפריחה נוצר פרי קישוטי קרומי בעל 4 כנפים בצבע ירוק-חום, המבשיל לצבע זבש-חום. העלים הצעירים ירקרקים ומבריקים, ובבגרותם צבעם ירוק-רענן. בסתיו, לפני השלכת העלים הופכים לאדומים. המופע הכללי של העץ מזכיר ערבה, כשמו העממי.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ, מצטיין באזור ההר הגבוה.

הערות: גדל בהצלחה על קרקעות כבדות וקרקעות חול, משמש כעץ רחוב בערים רבות בדרא"פ, מופע של צבעי שלכת אדומים מקשטים את הגן, מערכת שורשים אינה פולשנית.

קומברטון אימברכה • *Combretum imberbe*

משפחה: קומברטיים Combretaceae.

מופע: נשיר-מותנה.

מוצא: דרום-אפריקה, צפון נמיביה, מוזמביק ואפריקה הטרופית.

גובה: 7 מטרים; **רוחב:** 4 מטרים;

מרווח שתילה: 4 מטרים.

קצב צימוח: בינוני.

מועד פריחה: באביב.

צבע פריחה: פרחים קטנים בצבע צהבהב-קרם. **תיאור כללי נוסף:** קליפת הגזע דמוית עור-נחש, בצבע אפור-בהיר עד לבן, סדוק למקטעים מלבניים לאורך תלמים מחורצים אלכסוניים ואי-רגולריים. צמרת העץ מתרחבת עם התבגרותו. לאחר הפריחה נוצר פרי קרומי בעל 4 כנפים בצבע ירקרק, ההופך לצבע אדום-חיוור עם הבשלתו. מערכת שורשים אינה פולשנית.

התאמה לאזורי הארץ: כל הארץ למעט ההר הגבוה.

הערות: נחשב למין המרשים ביותר בסוג קומברטון.

עמוד	שם מדעי	שם עברי
42	Acacia redolens 'Desert Carpet'	שיטה רדולנס 'דזרט קרפט'
15	Baccharis pilularis 'Pigeon Point'	בקריס הכדורים 'פיג'ן פוינט'
26	Chrysantemoides incana	חרציתן מאפיר
18	Grevillea obtusifolia	גרווילאה קהת-עלים
31	Myoporum parvifolium 'Broad'	מיאופורון קטן-עלים 'רחב'
40	Rosmarinus officinalis Prostrate	רוזמרין רפואי זוחל
צמחי כיסוי נמוכים - עד 2 מטר גובה		
16	Baccharis x 'Starn'	בקריס 'סטארן'
14	Bougainvillea spectabilis	בוגנווילאה נאה
38	Combretum microphyllum	קומברטון קטן-עלים
11	Eucalyptus gomphocephala 'Kaduri-Kkl'	איקליפטוס מסמרי 'כדורי-קקל'
27	Jasminum mesnyi	יסמין מסני
3	Pistacia lentiscus	אלת המסטיק
5	Rhus crenata	אוג חרוק
שיחים נמוכים - עד 2 מטר גובה		
10	Euclea racemosa	איקלאה אשכולית
19	Grevillea brachystachya	גרווילאה קצרת-שיבולת
20	Grevillea thelemanniana 'Ray'	גרווילאה תלמן 'ריי'
25	Olea europaea 'Little Ollie'	זית אירופי 'ליטל אוליי'
39	Rosmarinus officinalis 'Blue Lagoon'	רוזמרין רפואי 'בלו-לגון'
שיחים גבוהים - מעל 2 מטר גובה		
28	Chilopsis linearis	כילופסיס סרגלי
21	Dodonaea 'Dana'	דודוניה 'דנה'
22	Dodonaea 'Dror'	דודוניה 'דרור'
12	Eucalyptus grossa	איקליפטוס מעובה
9	Euclea pseudebenus	איקלאה דמויית-ספוטטה
17	Grevillea olivacea	גרווילאה זיתית
23	Heteromeles arbutifolia	הטרומלס קטלבי
29	Leucophyllum sp.	לבן-עלה, לויקופילום
30	Lysiloma watsonii	ליסילומת וטסון
34	Melaleuca huegelii	מללויקה היגל
32	Melaleuca lanceolata	מללויקה אזמלנית
33	Melaleuca lanceolata 'Dwarf'	מללויקה אזמלנית 'ננס'
35	Melaleuca pentagona 'Compact'	מללויקה פנטגונה 'קומפקט'
24	Nerium oleander	הרדוף הנחלים
4	Rhus 'Gilat'	אוג 'גילת'
6	Rhus glauca	אוג מכחיל
8	Rhus ovata	אוג פשוט
7	Rhus pendulina	אוג פנדולינה
37	Schinus terebinthifolius male selection	פלפלון דמוי-אלה קלון זכר
36	Sophora secundiflora	סופורה אמריקאית
43	Thevetia peruviana	תבטיה הרדופית
41	Vitex agnus-castus	שיח-אברהם מצוי
עצים		
47	Cercidium floridum	צרצידיון פרחוני
49	Combretum erythrophyllum	קומברטון מאדים
48	Combretum imberbe	קומברטון אימברבה
44	Eucalyptus (Corymbia) torelliana	איקליפטוס (קורימביה) טורלי
45	Gleditsia triacanthos	גלדיציה תלת-קוצית
46	Tabebuia impetiginosa	טבבויה איפה

עמוד	שם מדעי	שם עברי
42	Acacia redolens 'Desert Carpet'	שיטה רדולנס 'דזרט קרפט'
15	Baccharis pilularis 'Pigeon Point'	בקריס הכדורים 'פיג'ן פוינט'
16	Baccharis x 'Starn'	בקריס 'סטארן'
14	Bougainvillea spectabilis	בוגנווילאה נאה
17	Cercidium floridum	צרצידיון פרחוני
28	Chilopsis linearis	כילופסיס סרגלי
26	Chrysantemoides incana	חרציתן מאפיר
49	Combretum erythrophyllum	קומברטון מאדים
48	Combretum imberbe	קומברטון אימברבה
38	Combretum microphyllum	קומברטון קטן-עלים
21	Dodonaea 'Dana'	דודוניה 'דנה'
22	Dodonaea 'Dror'	דודוניה 'דרור'
11	Eucalyptus gomphocephala 'Kaduri-Kkl'	איקליפטוס מסמרי 'כדורי-קקל'
12	Eucalyptus grossa	איקליפטוס מעובה
44	Eucalyptus (Corymbia) torelliana	איקליפטוס (קורימביה) טורלי
9	Euclea pseudebenus	איקלאה דמויית-ספוטטה
10	Euclea racemosa	איקלאה אשכולית
45	Gleditsia triacanthos	גלדיציה תלת-קוצית
19	Grevillea brachystachya	גרווילאה קצרת-שיבולת
18	Grevillea obtusifolia	גרווילאה קהת-עלים
17	Grevillea olivacea	גרווילאה זיתית
20	Grevillea thelemanniana 'Ray'	גרווילאה תלמן 'ריי'
23	Heteromeles arbutifolia	הטרומלס קטלבי
27	Jasminum mesnyi	יסמין מסני
29	Leucophyllum sp.	לבן-עלה (לויקופילום)
30	Lysiloma watsonii	ליסילומת וטסון
34	Melaleuca huegelii	מללויקה היגל
32	Melaleuca lanceolata (Melaleuca pubescens)	מללויקה אזמלנית
33	Melaleuca lanceolata 'Dwarf'	מללויקה אזמלנית 'ננס'
35	Melaleuca pentagona 'Compact'	מללויקה פנטגונה 'קומפקט'
31	Myoporum parvifolium 'Broad'	מיאופורון קטן-עלים 'רחב'
24	Nerium oleander	הרדוף הנחלים
25	Olea europaea 'Little Ollie'	זית אירופי 'ליטל אוליי'
13	Pistacia lentiscus	אלת המסטיק
5	Rhus crenata	אוג חרוק
4	Rhus 'Gilat'	אוג 'גילת'
6	Rhus glauca	אוג מכחיל
8	Rhus ovata	אוג פשוט
7	Rhus pendulina	אוג פנדולינה
39	Rosmarinus officinalis 'Blue Lagoon'	רוזמרין רפואי 'בלו-לגון'
40	Rosmarinus officinalis prostrate	רוזמרין רפואי זוחל
37	Schinus terebinthifolius male selection	פלפלון דמוי-אלה קלון זכר
36	Sophora secundiflora	סופורה אמריקאית
46	Tabebuia impetiginosa (Handroanthus impetiginosus)	טבבויה איפה
43	Thevetia peruviana (Cascabela thevetiana)	תבטיה הרדופית
41	Vitex agnus-castus	שיח-אברהם מצוי

צמחים לצדי דרכים

46 מיני צמחים המומלצים לשתילה בצידי דרכים, באחזקה נמוכה ללא תוספת השקיה ובתנאי מינימום של 350 מ"מ גשם במוצע רב-שנתי. לאחר שתילת הצמחים עד להתבססות יש להשקות באופן סדיר במשך 3 שנים. נתמך בעיקר על 20 שנות תצפית בכביש 40 בקטע ביל"ז- רמלה.

מהדורה ראשונה | נובמבר 2017

מידע נוסף באתר "צמחי הגן של סימה" www.agri.gov.il/he/pages/7.aspx